

Sygn. akt VI A Ca 582/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Irena Piotrowska

Sędziowie: SA Agata Zajac (spr.)

SA Aleksandra Kempczyńska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Męczkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)” sp. z o.o. w S.

przeciwko F. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 28 października 2014 r.

sygn. akt III C 984/14

- 1. odrzuca apelację w części dotyczącej punktu trzeciego zaskarżonego wyroku;**
- 2. w pozostałym zakresie apelację oddala;**
- 3. zasądza od F. L. na rzecz (...)” sp. z o.o. w S. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt VI A Ca 582/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 sierpnia 2013 r. (...) sp. z o.o. w S. wniosła o zasądzenie od pozwanego F. L. kwoty 409 804 zł z odsetkami od dnia wniesienia powództwa, załączając weksel wystawiony przez spółkę (...) sp. z o.o. w R. i podpisany przez pozwanego jako poręczyciela.

Nakazem zapłaty wydanym 23 września 2013 r. sygn. akt III Nc 92/13 Sąd Okręgowy Warszawa – Praga nakazał pozwanemu aby zapłacił powodowi kwotę 409 804 zł z odsetkami od dnia 9 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty.

Pozwany wniósł zarzuty od nakazu zapłaty, w których zaprzeczył, aby udzielił poręczenia wekslowego jako osoba fizyczna wskazując, że w deklaracji wekslowej brak adnotacji odnośnie poręczenia i osoby poręczyciela, podniósł, że nie dostał wezwania do wykupu weksla, a także powołując treść art. 878 § 1 k.c. wskazał, że poręczenie wekslowe jest

nieskuteczne z powodu nie wskazania sumy poręczenia. Pozwany podniósł też, że powód mógł się zaspokoić z masy upadłości dłużnika.

Wyrokiem z dnia 28 października 2014 r. Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie uchylił nakaz zapłaty w zakresie odsetek, zasądził odsetki od dnia 29 października 2013 r. i oddalił powództwo co do odsetek za okres wcześniejszy, a w pozostałym zakresie nakaz zapłaty utrzymał w mocy.

Sąd Okręgowy swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W dniu 5 maja 2011 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. w S. a (...) Spo. z o.o. w R. została zawarta umowa nr (...), której przedmiotem była sprzedaż produktów naftowych. Na zabezpieczenie płatności należności za zakupione towary i usługi został wystawiony weksel in blanco poręczony przez F. L. oraz deklaracja wekslowa z dnia 5 maja 2011 r. Z treści tej deklaracji wynika, że wystawca weksla (...) sp. z o.o. w R. upoważnił (...) sp. z o.o. do wypełnienia weksla w przypadku, gdy za zakupione towary i usługi spółka z o.o. (...) nie zapłaci należności łącznie z podatkiem Vat i odsetkami w terminach płatności.

Ze względu na brak płatności za faktury Vat o nr: (...) został wypełniony weksel in blanco na kwotę 409.803,55 zł, a pismem z dnia 29 lipca 2013 r. wezwano poręczyciela – F. L. do wykupu weksla do dnia 5 sierpnia 2013 r. Pismo to zostało wysłane do poręczyciela F. L. w dniu 29 lipca 2013 r., brak jest dowodu doręczenia tego pisma poręczycielowi.

Do dnia wydania wyroku powyższa należność nie została spłacona.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że powód żąda zasądzenia roszczenia na podstawie weksla załączonego do akt sprawy. Weksel ten ma charakter weksla gwarancyjnego, albowiem jego celem było zabezpieczenie roszczeń powodowej spółki wynikających z zawartej umowy nr (...). Sąd Okręgowy stwierdził, że powodowi przysługuje obok roszczenia cywilnego również roszczenie oparte na stosunku wekslowym, zaś wybór podstawy roszczenia należy do wierzyciela.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w zarzutach od nakazu zapłaty, pozwany F. L. przyznał wprost, że „podpisał i poręczył weksel in blanco na zabezpieczenie płatności należności za zakupione towary i usługi”.

Sąd Okręgowy wskazał, że zapłata weksla może być zabezpieczona poręczeniem, zaś zgodnie z treścią art. 31 Prawa wekslowego poręczenie (awal) może być umieszczone na wekslu bądź na przedłużku. Skutkiem udzielenia poręczenia jest powstanie stosunku zobowiązaniowego pomiędzy poręczającym i remitentem. Poręczenie jest zobowiązaniem o charakterze abstrakcyjnym, a więc niezależnym od porozumienia zawartego między wystawcą, a remitentem, akcesoryjnym – zobowiązanie jest ważne, mimo że zobowiązanie za które poręczył okazało się nieważne, solidarnym – poręczyciel odpowiada za zapłatę weksla solidarnie z pozostałymi dłużnikami wekslowymi, bezwarunkowym – zapłata weksla przez awalistę nie może być uzależniona od warunku oraz nieodwołalnym – nie może zostać odwołane, albowiem przepisy prawa wekslowego nie przewidują takiej możliwości.

Sąd Okręgowy podkreślił, że co do zasady poręczenie wekslowe ma charakter ściśle abstrakcyjny, a jego skutki mogą być oceniane tylko i wyłącznie na podstawie prawa wekslowego. Poręczyciel, składając podpis na wekslu, zaciąga wobec remitenta własny dług.

Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany nie kwestionował swojego podpisu na wekslu in blanco, zaś treść adnotacji: „poręczam F. L.” jest jednoznaczna i odpowiadająca wymogom art. 31 ustawy Prawa wekslowego, wobec czego pozwany ponosi odpowiedzialność jako poręczyciel wekslowy, a jego zobowiązanie jest ważne. Za bezzasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut dotyczący braku informacji o poręczeniu w treści deklaracji wekslowej stwierdzając, iż sama zaś treść deklaracji wekslowej nie skutkuje powstaniem jakiegokolwiek zobowiązania i nie może wskazywać na brak zobowiązania poręczyciela wekslowego. Funkcją deklaracji wekslowej w świetle art. 10 ustawy – Prawo wekslowe nie jest kreowanie zobowiązania poręczyciela wekslowego, skoro porozumienie o jaki mowa w tym przepisie nie jest nawet koniecznym warunkiem ważności uzupełnionego weksla a już z pewnością nie stanowi jakiegokolwiek warunku

wykluczającego odpowiedzialność poręczyciela wekslowego. Deklaracja wekslowa stanowi porozumienie zawierające upoważnienie dla posiadacza weksła niepełnego do uzupełnienia weksła. Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany nie podnosił zarzutów dotyczących nieprawidłowego wypełnienia weksła in blanco, zaś treść weksła wypełnionego w dniu 29 lipca 2013 r. i treść deklaracji wekslowej wskazuje, że został on wypełniony zgodnie z tą deklaracją.

Sąd Okręgowy uznał też za bezzasadny zarzut pozwanego oparty na przepisie art. 878 § 1 k.c. wskazując, że odpowiedzialność pozwanego wynika z przepisów prawa wekslowego a nie przepisów kodeksu cywilnego, inny jest charakter prawny poręczyciela wekslowego i cywilnego i inne skutki prawne takiego poręczenia. Sąd Okręgowy stwierdził, że brak określenia na wekslu do jakiej kwoty zostało udzielone poręczenie, stwarza jedynie domniemanie, że poręczenie zabezpiecza całą sumę wekslową, powołując wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011 r., III CSK 196/10.

Sąd Okręgowy uznał też, że wskazana przez pozwanego okoliczność, iż powód zgłosił wierzytelność na listę wierzytelności w stosunku do (...) sp. z o.o., której upadłość likwidacyjna została ogłoszona w maju 2013 r., a zatem ewentualny plan podziału mógłby obejmować wierzytelność dochodzoną niniejszym pozwem, nie ma znaczenia dla odpowiedzialności pozwanego jako poręczyciela wekslowego. Obciążenie poręczycieli wekslowych trwa bowiem do czasu rozliczenia się dłużnika i jest solidarne. Zgodnie z art. 47 ustawy – Prawo wekslowe, kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie. Posiadacz weksła może dochodzić roszczeń przeciw jednemu, kilku lub wszystkim dłużnikom bez potrzeby zachowania porządku, w jakim się zobowiązali. Dochodzenie sądowe roszczeń przeciw jednemu dłużnikowi nie tamuje więc dochodzenia tych samych roszczeń przeciw innym dłużnikom, nawet następującym po dłużniku, przeciw któremu wprawdzie skierowano dochodzenie sądowe.

Sąd Okręgowy wskazał, że na dzień zamknięcia rozprawy pozwany nie wykazał, że dłużnik rozliczył się z całości należności wobec powoda z tytułu zabezpieczonej wierzytelności.

Sąd Okręgowy uznał częściowo zasadność zarzutów pozwanego w zakresie odsetek wskazując, że powód nie przedłożył dowodu doręczenia wezwania pozwanemu do zapłaty z dnia 29 lipca 2013 r., w którym wyznaczony jest termin płatności na dzień 5 sierpnia 2013 r., a jedynie dowód nadania takiego pisma. Sąd Okręgowy przyjął, że doręczenie odpisu pozwu z załącznikami miało miejsce w dniu 14 października 2013 r., zatem na zasadzie art. 455 k.c., uznając, że pozwany powinien zapłacić należność w terminie nie później niż 14 dni po tej dacie, Sąd Okręgowy zasądził odsetki od dnia 29 października 2013 r. do dnia zapłaty.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości i podnosząc zarzuty:

- naruszenia art. 30 prawa wekslowego w zw. z art. 878 § 1 k.c. przez bezzasadne uznanie, że istnieje domniemanie, jakoby poręczenie pozwanego obejmowało całą sumę wekslową, co doprowadziło do częściowo wadliwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego;
- art. 264 § 1 prawa upadłościowego i naprawczego przez uznanie, że pomimo solidarnej odpowiedzialności pozwanego z wystawcą weksła odpowiada on samodzielnie za całe zobowiązanie, bez ograniczenia jego odpowiedzialności o kwoty uzyskane ewentualnie przez powoda w postępowaniu upadłościowym;
- art. 247 k.p.c. przez dopuszczenie dowodu z oświadczenia pozwanego ponad osnowę dokumentu – weksła na okoliczność uznania, że poręczenie dokonane przez pozwanego dotyczyło całej sumy wekslowej;
- art. 233 k.p.c. przez wybiórczą i wadliwą interpretację złożonego przez pozwanego oświadczenia, że „podpisał i poręczył weksel in blanco” bez odnoszenia się do treści pozostałych oświadczeń pozwanego, który potwierdził tylko fakt własnoręcznego złożenia podpisu na wekslu, wskazując, że złożył podpis w imieniu spółki i odwołał się do art. 878 k.c.;

- art. 233 k.p.c. poprzez uznanie, że solidarna odpowiedzialność pozwanego skutkuje obowiązkiem zapłaty przez pozwanego całej sumy wekslowej, pomimo zgłoszenia przez powoda wierzytelności i uznania jej w całości na liście wierzytelności dłużnika głównego

Skarżący wniósł o zmianę wyroku „przez jego uchylenie i oddalenie powództwa” oraz obciążenie powoda kosztami procesu za obie instancje, ewentualnie o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy z zastrzeżeniem dla pozwanego prawa powoływania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie (zmniejszenie) jego odpowiedzialności względem wierzyciela o kwoty uzyskane przez niego od spółki (...), w tym w postępowaniu upadłościowym.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w pełni przyjmuje za własne, za bezzasadne uznając podniesione w apelacji zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c.

Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne znajdują pełne oparcie w wynikach przeprowadzonego postępowania dowodowego, a dokonana przez ten Sąd ocena dowodów nie przekracza granic swobodnej oceny wskazanych w art. 233 § 1 k.p.c.

Zasada swobodnej oceny dowodów określona powyższym przepisem wyraża się w jej ocenie według własnego przekonania Sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków.

Niewątpliwie wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności.

Ocena dokonana przez Sąd I instancji w ocenie Sądu Apelacyjnego odpowiada zasadniczo wskazanym wyżej kryteriom, wszystkie przeprowadzone dowody zostały przez Sąd Okręgowy przywołane i omówione w sposób obiektywny, rzetelny i wszechstronny.

Dokonując oceny dowodów sąd określa, czy środek dowodowy z uwagi na jego cechy indywidualne i okoliczności obiektywne zasługuje na wiarę. Podstawą selekcji dowodów jest zatem ich wiarygodność. Natomiast kryteriami oceny wiarygodności są doświadczenie życiowe, inne źródła wiedzy, poprawność logiczna, prawdopodobieństwo wersji. W orzecznictwie wskazuje się, że "ramy swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1) wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego" (zob. wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, Lex nr 41437, wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 września 2008 r., I ACa 1195/06, Lex nr 516569).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000/7-8 poz. 139 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000/10 poz. 189). Jeżeli zatem z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Tymczasem podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c. nie odnoszą się do dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów, ale zmierzają do zakwestionowania oceny prawnej skutków wynikających ze złożenia przez pozwanego jako osobę fizyczną podpisu na wekslu in blanco.

Za bezzasadny Sąd Apelacyjny uznał także zarzut naruszenia art. 247 k.p.c.

Sąd Okręgowy nie dopuścił, jak wskazuje skarżący, „dowodu z oświadczenia pozwanego ponad osnowę dokumentu”, gdyż z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że ustalenia Sądu dotyczące treści weksla oparte są wyłącznie na literalnym przytoczeniu treści poczynionych na wekslu adnotacji. Ponadto w orzecznictwie wskazuje się, że ze względu na swoistość prawa wekslowego i obowiązujące w nim rygory formalne do wykładni oświadczeń woli złożonych w wekslu można stosować jedynie obiektywną metodę wykładni. Oznacza to, że wykładni podlega tylko sam tekst weksla oraz że wykładnia ta musi być dokonana w oparciu o przepisy prawa wekslowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1998 r. II CNK 859/97). Takiej też wykładni, opartej na literalnej treści weksla, dokonał Sąd Okręgowy.

Sam fakt złożenia przez pozwanego podpisu pod słowem „poręczam” na wekslu wystawionym jako weksel in blanco przez (...) sp. z o.o. jest bezsporny.

Jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, złożenie na wekslu podpisu powoduje powstanie zobowiązania wekslowego po stronie osoby składającej podpis, przy czym zakres tej odpowiedzialności zależy od miejsca złożenia podpisu.

Poręczenie wekslowe musi być udzielone na wekslu i jednoznacznie wskazywać na wolę poręczenia, a zatem wymaga użycia zwrotu, który w sposób dostatecznie jasny wskazuje na udzielenie poręczenia wekslowego. Zwrotem takim jest bez wątpienia wyraz "poręczam" umieszczony na odwrocie weksla, pod którym poręczyciel złożył swój podpis.

Pozwany jako osoba fizyczna podpisał weksel pod słowem „poręczam”, a zatem zgodnie z art. 31 prawa wekslowego zaciągnął zobowiązanie wekslowe o charakterze abstrakcyjnym,

W piśmiennictwie wskazuje się, że poręczenie wekslowe jest przyjęciem odpowiedzialności przez poręczającego wobec każdego posiadacza weksla za zobowiązania wekslowe. Może ono zabezpieczać wykonanie zobowiązania niezależnie od źródła jego powstania. Awal zabezpiecza jednak tylko zobowiązanie wekslowe. Cechuje się ono abstrakcyjnością i bezwarunkowością. Akcesoryjność poręczenia wekslowego wykazuje cechy odmienne w stosunku do innych zabezpieczeń, w tym poręczenia cywilnego. Zobowiązanie awalisty powstaje niezależnie od istnienia zobowiązanie dłużnika głównego w sensie materialnym; wystarczy, że zobowiązanie to zostało prawidłowo wyrażone na dokumencie wekslowym w sensie formalnym. Z tego też względu akcesoryjność poręczenia wekslowego określana jest jako akcesoryjność formalna. Zobowiązanie poręczyciela wekslowego jest jednak zobowiązaniem samodzielnym. Awalista zobowiązuje się nie wobec awalata, lecz względem jego wierzyciela. Jeżeli zobowiązanie osoby, za którą poręczył jest formalnie ważne, odpowiada samodzielnie, tj. niezależnie od zobowiązania poręczonego.

Za bezzasadne należy też uznać podnoszone w apelacji zarzuty naruszenia art. 878 k.c.

Zaciągnięte przez pozwanego zobowiązanie wynika bowiem z poręczenia wekslowego, do którego nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego o poręczeniu, z uwagi na odrębność uregulowania zawartego w przepisach art. 30, 31 i 32 prawa wekslowego.

Odrębności pomiędzy poręczeniem wekslowym a poręczeniem cywilnym akcentowane są też mocno w orzecznictwie. Wskazuje się tam, że poręczyciel ponosi odpowiedzialność nawet wtedy, gdy osoba, za którą poręczył, nie miała zdolności wekslowej. Poręczyciel wekslowy nie może bowiem bronić się wobec wierzyciela zarzutami opartymi na swoich osobistych stosunkach z osobą, za którą poręczył, lecz tylko na stosunkach z posiadaczem weksla. Błąd poręczyciela wekslowego co do osoby wystawcy weksla własnego in blanco nie zwalnia poręczyciela od odpowiedzialności wekslowej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998 r., I CKN 575/87, Glosa 2006, nr 4, poz. 30; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 1994 r., III CZP 75/94, OSNC 1994, nr 12, poz. 228). Poręczyciele

na wekslu in blanco nie mogą powoływać się na jego nieważność jako podstawę zwolnienia z odpowiedzialności wekslowej z tego powodu, że remitent po otrzymaniu od wystawcy weksla niepełnego uzupełnił go, wpisując datę wystawienia wcześniejszą niż wpis wystawcy w Krajowym Rejestrze Sądowym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., III CKN 520/04, OSNC 2006, nr 4, poz. 67). Awalista odpowiada za zobowiązanie wekslowe także wtedy, gdy podpis osoby, za którą poręczył został sfalszowany (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2004 r., II CK 502/03, niepubl.). Poręczenie wekslowe jest instytucją całkowicie odrębną od poręczenia cywilnego i stosuje się do niego wyłącznie przepisy prawa wekslowego. Przepisy kodeksu cywilnego o poręczeniu nie mają zastosowania do poręczenia wekslowego nawet w drodze analogii (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2003 r. III CK 35/02).

Bezzasadne są też zarzuty pozwanego dotyczące zakresu odpowiedzialności wynikającej z poręczenia wekslowego, w tym zarzut naruszenia art. 30 prawa wekslowego. Nie ulega wątpliwości, że poręczenie wekslowe może dotyczyć całej sumy wekslowej lub jej części.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 października 2003 r. III CK 35/02 ograniczenie odpowiedzialności poręczyciela wekslowego dla swej skuteczności wobec wierzyciela wekslowego musi wynikać nie tylko z deklaracji wekslowej lub porozumienia między wierzycielem a poręczycielem, ale przede wszystkim z treści weksla. Poręczyciel wekslowy powinien bowiem na wekslu zaznaczyć ograniczenie udzielonego poręczenia wekslowego.

Brak w szeroko rozumianym porozumieniu wekslowym ograniczenia odpowiedzialności wekslowej do określonych zobowiązań oznacza odpowiedzialność za każde zobowiązanie wystawcy wobec wierzyciela.

Zobowiązanie poręczyciela wekslowego ma w istocie charakter samodzielny (samoistny) co przejawia się w tym, że odpowiada on według treści weksla.

Zobowiązanie poręczyciela wekslowego ma też charakter abstrakcyjny, a zatem niezależny od umowy łączącej go z osobą za którą poręcza i od stosunku kauzalnego łączącego go z uprawnionym na podstawie weksla. Poręczenie wekslowe może być udzielone, chociaż pomiędzy poręczycielem, a wierzycielem wekslowym nie zachodzi stosunek z zakresu prawa cywilnego. Jest ono także nieodwołalne, bezwarunkowe i nie może być ograniczone terminem.

W wypadku umieszczenia poręczenia na wekslu in blanco, ważność takiego poręczenia zależeć będzie od ważności weksla po jego prawidłowym wypełnieniu. Ważność zabezpieczenia wekslowego poręczyciela nie jest natomiast uzależniona od istnienia deklaracji wekslowej. Przepisy art. 30-32 nie uzależniają odpowiedzialności opartej na poręczeniu wekslowym od innych warunków, jak tylko od złożenia podpisu na wekslu w sposób przewidziany w art. 31 ust. 1 (orzeczenie SN z dnia 28 października 1963 r., II CR 249/63, OSN 1964, poz. 208).

Skarżący nie zakwestionował ważności weksla, zaś fakt, że deklaracja wekslowa została podpisana tylko przez spółkę będącą wystawcą weksla nie wpływa na ważność zobowiązania poręczyciela wekslowego.

Weksel in blanco wystawiony jako własny i wręczony remitentowi w związku z zawarciem umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Powstałe zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Remitentowi przysługują zatem w stosunku do wystawcy dwa roszczenia - ze stosunku podstawowego oraz z weksla. Wybór między tymi roszczeniami należy do remitenta, przy czym może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności. W stosunkach między wystawcą weksla własnego in blanco a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca weksla własnego in blanco, w braku skutecznych zarzutów wekslowych, może podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym.

Nie ulega wątpliwości, że podstawą roszczenia dochodzonego przez powoda jest prawidłowo wystawiony i wypełniony weksel, będący jednak wekslem gwarancyjnym, a więc zabezpieczającym wykonanie zobowiązania wynikającego ze stosunku podstawowego łączącego powoda z wystawcą weksla.

Zgodnie z art. 32 zdanie pierwsze ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Awalistom przysługują zatem takie same zarzuty w stosunku do pierwszego posiadacza weksla in blanco, jakie przysługiwałyby wystawcy tego weksla. Z prawidłowej wykładni art. 10 Prawa wekslowego (a contrario) wynika natomiast, że wystawca weksla in blanco może powoływać wobec posiadacza weksla własnego, który nie został puszczonej w obieg, wszystkie zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego. Poręczycielom wekslowym przysługuje zatem także prawo podnoszenia wszelkich zarzutów przeciwko powódce, również tych, które wynikają ze stosunku podstawowego. Z tego też względu dopuszczalnym jest podnoszenie przez awalistę zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem.

Poręczyciel, który udzielił poręczenia na wekslu in blanco, może zatem - do czasu indosowania weksla przez remitenta - powoływać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem. Podpisanie deklaracji wekslowej przez poręczyciela nie stanowi przesłanki warunkującej możliwość powoływania się poręczyciela na zarzuty z tzw. stosunku podstawowego, albowiem istotą awalu jest to, że poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten, za kogo poręczył. Jeżeli więc poręczył za wystawcę weksla własnego jest głównym dłużnikiem wekslowym. Odpowiedzialność poręczyciela wekslowego zależy od tych samych przesłanek, co odpowiedzialność osoby, za którą poręczył. Ponadto treść jego zobowiązania jest taka sama jak treść zobowiązania osoby, za którą poręczył. Prawo wekslowe nie określa przy tym, jakimi zarzutami poręczyciel wekslowy może się zasłaniać wobec posiadacza weksla, skoro jednak odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył, przysługuje mu prawo podnoszenia także wszelkich zarzutów, jakie przysługują tej osobie, a do nich zalicza się zarzuty subiektywne, oparte na stosunkach osobistych osoby, za którą poręczył, z osobą posiadającą weksel.

Dopuszczalność powoływania się w postępowaniu nakazowym na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel nie może budzić wątpliwości, wobec jednoznacznego i utrwalonego stanowiska doktryny i judykatury (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNCP 1968, Nr 5, poz. 79, uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, Nr 5, poz. 72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, Nr 9, poz. 124 lub wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2000 r., V CKN 136/00, OSNC 2001, Nr 6, poz. 89).

Istotą zobowiązania poręczyciela nie jest świadczenie, ale gwarancja, że poręczyciel wykona zobowiązanie gdyby dłużnik go nie wykonał. Odpowiedzialność poręczyciela oparta jest na zasadzie ryzyka i zasadniczo obojętne są przyczyny, dla których dłużnik nie spełnia świadczenia.

Zgodnie jednak z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, zredukowanie zakresu odpowiedzialności wekslowej wystawcy weksla in blanco do sumy wekslowej wynikającej z treści porozumienia wekslowego w wyniku podniesienia zarzutu z art. 10 prawa wekslowego nie powoduje zmiany ciężaru dowodu w ten sposób, że remitenta obciąża dowód wykazania zadłużenia wekslowego wystawcy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2008 r. III CSK 193/07).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 października 2008 r. V CSK 71/08, zarówno art. 10, jak i art. 17 prawa wekslowego nie mają na celu podważania abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego. Jego istotą jest brak konieczności wykazania przez wierzyciela wekslowego istnienia podstawy tego zobowiązania w stosunku cywilnoprawnym łączącym wystawcę i odbiorcę weksla (remitenta). Powołane wyżej przepisy pozwalają jedynie na złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksla i remitenta w drodze zarzutów dopuszczonych przez prawo wekslowe. Ich konstrukcja wpływa na rozkład ciężaru dowodu w procesie, w którym powód dochodzi należności z weksla. Przepisy te obciążają dłużnika wekslowego ciężarem udowodnienia okoliczności wymienionych w art. 10 i 17 prawa wekslowego, w celu zwolnienia się z zobowiązania wekslowego.

Z uwagi na powyższe za bezzasadne Sąd Apelacyjny uznał podniesione w apelacji zarzuty dotyczące naruszenia art. 264 § 1 prawa upadłościowego oraz pominięcia kwestii zgłoszenia przez powoda wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego wystawcy weksla i uznania tej wierzytelności w toku tego postępowania. Dla zakresu

odpowiedzialności pozwanego znaczenie ma bowiem tylko to, czy doszło do zaspokojenia w jakimkolwiek zakresie wierzytelności powoda wynikającej ze stosunku podstawowego, jednak sam fakt uznania wierzytelności nie jest równoznaczny z jej zaspokojeniem, a ciężar dowodu co do zakresu odpowiedzialności wystawcy weksła wynikającej ze stosunku podstawowego obciąża pozwanego jako dłużnika wekslowego.

Sąd Apelacyjny nie znalazł też podstaw do uwzględnienia wniosku o skarżącego o zastrzeżenie dla pozwanego prawa powoływania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie jego odpowiedzialności względem wierzyciela o kwoty uzyskane w ramach postępowania upadłościowego. Powód może bowiem żądać od pozwanego spełnienia całego świadczenia, a odpowiedzialność pozwanego nie podlega żadnym ograniczeniom pozwalającym na zastosowanie art. 319 k.p.c. Dopiero uzyskanie przez powoda zaspokojenia wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego głównego dłużnika, zwolni pozwanego ze zobowiązania w całości lub w części.

Mając powyższe na względzie i uznając podniesione w apelacji zarzuty za bezzasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.